

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Igor Zgoliński
SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **E.D.**
w przedmiocie wyroku łącznego
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 20 lutego 2025 r.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego
na korzyść skazanego
od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Zielonej Górze
z dnia 11 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 168/22

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie kary łącznej 8 miesięcy
pozbawienia wolności i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.**

Ryszard Witkowski Zbigniew Kapiński Igor Zgoliński

UZASADNIENIE

E.D. skazany został prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 15 listopada 2019 r. w sprawie o sygn. akt II K 612/19 za czyn popełniony w dniu 17 maja 2019 r. z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, na poczet której zaliczono okres od 17 maja 2019 r., godz. 22.40 do 18 maja 2019 r., godz. 11.00,
2. Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie o sygn. akt II K 838/20 za czyn popełniony w dniu 20 stycznia 2021 r. z art. 178a § 1 k.k. na karę grzywny w wysokości 70 stawek dziennych, po 20 złotych każda stawka, na poczet której zaliczono okres od 3 maja 2020 r. do 4 maja 2020 r.,
3. Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 21 kwietnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt II K 103/20 za:
 1. popełniony w okresie od dnia 15 czerwca 2019 r. do dnia 8 lipca 2019 r. ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności,
 2. czyn popełniony w dniu 25 czerwca 2019 r. z art. 280 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności,za które orzeczono karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 18 lipca 2019 r., godz. 6:10 do dnia 20 grudnia 2019 r.,
3. Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 9 grudnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt II K 465/21 za czyn popełniony w okresie od dnia 16 kwietnia 2021 r., godz. 23:00 do dnia 17 kwietnia 2021 r., godz. 6:00 z art. 278 § 1 k.k. na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby,
4. Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie o sygn. akt II K 1085/21 za czyn popełniony w dniu 30 października 2021 r. z art. 244 k.k. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności,

5. Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 23 maja 2022 r. w sprawie o sygn. akt II K 1060/21 za popełniony w okresie od dnia 4 listopada 2021 r. do dnia 18 listopada 2021 r. ciąg przestępstw z art. 244 k.k. na karę 1 roku ograniczenia wolności,
6. Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 12 października 2022 r. w sprawie o sygn. akt II K 288/22 za popełniony w okresie od dnia 25 stycznia 2022 r. do dnia 16 marca 2022 r. ciąg przestępstw z art. 244 k.k. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze w dniu 11 stycznia 2023 r. w sprawie o sygn. akt II K 168/22, wydał wyrok łączny wobec E.D., którym: I. rozwiązał karę łączną orzeczoną w wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze w sprawie o sygn. akt II K 103/20; II. na mocy art. 85 § 1 k.k., art. 87 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 15 listopada 2019 r. w sprawie o sygn. akt II K 612/19 oraz Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 21 kwietnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt II K 103/20 i orzekł karę łączną 2 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności; III. na mocy art. 85 § 1 k.k., art. 87 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. połączył jednostkowe kary ograniczenia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie o sygn. akt II K 1085/21 oraz z dnia 23 maja 2022 r. w sprawie o sygn. akt II K 1060/21 i orzekł karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności; IV. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt II K 103/20 od dnia 18 lipca 2019 r. do dnia 20 grudnia 2019 r. oraz od dnia 8 czerwca 2022 r. do dnia 11 stycznia 2022 r. „i nadal”, V. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie karne w przedmiocie wydania wyroku łącznego co do kar orzeczonych w wyrokach Sądu Rejonowego w Żaganiu w sprawach o sygn. akt II K 838/20, II K 465/21 oraz II K 288/22; VI. na zasadzie art. 576 § 1 k.p.k. stwierdził, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku łącznego wyroki podlegające połączeniu nie ulegają wykonaniu w zakresie objętym wyrokiem łącznym; VII. na zasadzie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony i stał się on prawomocny z dniem 14 marca 2023 r.

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2024 r., sygn. akt II K 168/22, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wstrzymał wykonanie wobec skazanego E.D. kary łącznej 8 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 11 stycznia 2023 r. w sprawie o sygn. akt II K 168/22 (k. 102-103).

Kasację od wyroku łącznego z dnia 11 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 168/22, wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze łącznej 8 miesięcy pozbawienia wolności, zawartego w pkt. 3 części dyspozytywnej wyroku, na korzyść skazanego.

Skarżący sformułował zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisu prawa karnego materialnego, tj. art. 87 § 1 k.k., polegające na jego zastosowaniu i połączeniu dwóch kar ograniczenia wolności orzeczonych przez Sąd Rejonowy w Żaganiu w wymiarze 6 miesięcy (w sprawie o sygn. akt II K 1085/21) oraz 1 roku (w sprawie o sygn. akt II K 1060/21) i w ich miejsce wymierzeniu kary łącznej 8 miesięcy pozbawienia wolności, pomimo braku podstaw do orzeczenia kary łącznej innego rodzaju, niż podlegające łączeniu jednorodnjowe kary jednostkowe.

W oparciu o powyższy zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym i jako taka podlegała uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że zaskarżony kasacją Prokuratora Generalnego wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze zapadł z rażącą obrazą przepisów prawa materialnego, tj. art. 87 § 1 k.k.

Przed dokonaniem merytorycznego rozpoznania sprawy, przedstawić należy kilka uwag o charakterze wstępnym. Po pierwsze, analiza akt sprawy dowodzi, że Sąd Okręgowy dostrzegł podnoszone w kasacji uchybienie i dążąc do jego usunięcia posłużył się instytucją sprostowania orzeczenia (k. 31). Oczywistym jest jednak, że w realiach niniejszej sprawy nie mogła ona znaleźć zastosowania. W aspekcie jurydycznym, instytucja ta bowiem odnosi się do oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych (ewentualnie w obliczeniu terminów), nie zaś korygowania zawartego w wyroku rozstrzygnięcia, w tym wymiaru czy rodzaju orzeczonej kary. Tym samym w trybie art. 105 § 1 k.p.k. nie jest dopuszczalna zmiana orzeczenia (lub zarządzenia) o charakterze merytorycznym, a taką z pewnością byłaby zmiana rodzaju kary łącznej orzeczonej w pkt. 3 zaskarżonego wyroku łącznego, gdyby w obrocie prawnym pozostało postanowienie o sprostowaniu z dnia 13 lutego 2023 r. Jednocześnie właściwym sposobem wyegzekwowania zmiany wadliwie sformułowanego co do meritum orzeczenia jest jego zaskarżenie przysługującymi w sprawie środkami zaskarżenia. Wywiedziona zatem w niniejszej sprawie kasacja zainicjowała właściwą procedurę kontrolną zaskarżonego orzeczenia w kontekście podniesionego przez skarżącego uchybienia, jednocześnie umożliwiając ocenę prawidłowości zastosowania przez Sąd Okręgowy przepisów prawa karnego materialnego. Przy tym Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie miał na względzie, że uzasadnienie wyroku łącznego sporządzone zostało z uwzględnieniem dostrzeżonej przez Sąd Okręgowy wadliwości rozstrzygnięcia zawartego w pkt 3. wyroku, niemniej jednak mając na uwadze brak możliwości korygowania rozstrzygnięć merytorycznych w inny sposób aniżeli w wyniku kontroli orzeczenia wywołanej odpowiednimi środkami zaskarżenia, uzasadnienie to w odniesieniu do zaskarżonej części nie stanowiło miarodajnej podstawy badania zasadności podniesionego w kasacji zarzutu.

Przechodząc do istoty sprawy, stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy w Zielonej Górze łącząc jednostkowe kary ograniczenia wolności i wymierzając w ich miejsce karę łączną pozbawienia wolności, dopuścił się rażącej obrazę prawa karnego materialnego. U podstaw rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego – zgodnie z treścią wyroku - legł wadliwie zastosowany art. 87 § 1 k.k. Zgodnie z treścią powołanego przepisu w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia

wolności i ograniczenia wolności sąd wymierza karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności. Tak ukształtowana norma dopuszcza więc połączenie kar jednostkowych różnego rodzaju (ograniczenia wolności i pozbawienia wolności), przesądzając zarazem, że przy zastosowaniu tego przepisu oraz wobec treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 czerwca 2019 r. sygn. akt P 20/17, sąd będzie mógł (fakultatywnie) orzec karę łączną pozbawienia wolności. Tego rodzaju sytuacja w realiach przedmiotowej sprawy odnośnie do zaskarżonej części wyroku nie zaistniała, bowiem połączeniu podlegały jednostkowe kary ograniczenia wolności (jednorodnjakowe kary) orzeczone w sprawach o sygn. akt II K 1085/21 oraz II K 1060/21, co w rezultacie determinowało orzeczenie w ich miejsce jednej kary łącznej ograniczenia wolności na zasadach określonych w art. 86 k.k.

Sąd Okręgowy wymierzając zatem w pkt. 3 zaskarżonego wyroku karę łączną pozbawienia wolności stanowiącą karę surowszego rodzaju aniżeli kara łączna ograniczenia wolności, którą winien orzec łącząc jednostkowe kary ograniczenia wolności, dopuścił się uchybienia o charakterze rażącym oraz mającym istotny wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia. Nie znajduje bowiem żadnego normatywnego uzasadnienia sytuacja, w której skazany ponosi surowszą sankcję aniżeli by dolegliwość, która wynikałaby dla skazanego z prawidłowo zastosowanych przepisów prawa karnego materialnego, co w konsekwencji musi skutkować uchyleniem pkt. 3 zaskarżonego wyroku dotyczącego orzeczenia o karze łącznej 8 miesięcy pozbawienia wolności i przekazaniem sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy będzie miał na uwadze wcześniej przedstawione rozważania oraz ustawowe zasady dotyczące określania górnej i dolnej granicy kary łącznej ograniczenia wolności możliwej do orzeczenia, bowiem – jak słusznie wskazał wnoszący kasację – sposób ustalenia tych granic przez Sąd Okręgowy, mając za podstawę art. 86 § 1 k.k. oraz lekturę uzasadnienia zaskarżonego wyroku łącznego, trudno uznać za prawidłowy. Dodatkowo Sąd Okręgowy w Zielonej Górze określi wymiar kary łącznej ograniczenia wolności w sposób odpowiadający dyspozycji przepisu art. 86 § 3 k.k. i art. 34 § 1a i § 1b k.k. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2024 r., V KK 435/23. Legalis nr 3044801).

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Ryszard Witkowski

Zbigniew Kapiński

Igor Zgoliński

[wb]

r.g.